

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IV. Fines utriusque potestatis notissimi. Pontifices spiritualia curant, Reges secularia. Quod probatur iis testimoniis vectrum ubi potestates invicem componuntur. Ex Osio apud Athanasium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

Reipublicæ, ut jam ex utraque dici possit unam Rempublicam Christianam componi; in qua sint duo præfecti præcipui, quorum ille omnibus spiritualibus, hic vero omnino temporalibus præsit. In hunc sensum Concilium Parisiense sub Ludovico Pio habitum anno DCCCXXIX. Principaliiter itaque totius sancte Dei Ecclesie corpus in duas eximias personas, in sacerdotalem videlicet & regalem, sicut à sanctis Patribus traditum accepimus, divisum esse novimus. Et Concilium ad Theodosi-villam anno

Concilium ad Thodo-
sini-villam c. 2.

Bernard. ep. ad
Conradum Re-
gum.

DCCCXLIV. Quia bene nosti ab illo qui solus meritò & Rex & Sacerdos fieri potuit, ita Ecclesiam dispositam esse, ut pontificale auctoritate & regali potestate gubernetur. Eleganter quoque Bernardus hoc argumento utitur, ut Conrado Regi Romanorum conjunctionem animorum cum Pontifice persuadeat: Nec dulcius, & amabilius, sed nec arctius omnino regnum sacerdotiumque conjungi seu complantari potuerunt, quam ut in persona Domini ambo pariter hec convenienter, utpote qui factus est nobis ex utraque tribu secundum carnem summus & Sacerdos & Rex. Non solum autem; sed & confederavit in suo corpore, quod est populus Christianus, ipse caput illius, ita ut hoc genus hominum apostolica voce genus electum, regale sacerdotium appelletur. Ergo quod Deus coniunxit, homo non separat. Turgant se animis qui juncti sunt institutis; invicem se foveant, invicem se defendant, invicem onera sua portent.

III. Istud duarum potestatum consortium, Ecclesiae Gallicanæ nomine apud nos continetur; ita ut Libertates Ecclesiae Gallicanæ, munera potestatis utriusque, tam ecclesiasticæ, quam civilis, certis quibusdam hinc inde finibus circumscripta complecantur. Quare longè à proposito aberrant qui Ecclesiam Gallicanam Clero coercent. Latior est illius significatio, quæ laicos ipsamque Regem comprehendit. Disertè in hanc sententiam Philippus IV. Francorum Rex Bonifacio VIII. ante dis fidium suggestit: Sancta Mater Ecclesia, sponsa Christi, non solum est ex Clericis, sed etiam ex laicis. Et post pauca addit: Quia Clerici in Ecclesia sunt auctoritate & munere potiores, non debent nec possunt, nisi forsitan per abusum, sibi appropriare, quasi alios excludendo, ecclesiasticam libertatem, loquendo de libertate qua Christus nos sua gratia liberavit. Sed de libertate ista dicemus libro tertio. Sed interim monendum est lector, ne in eam sententiam se ab ripipatiatur quam ex hac observatio ne nostra se colligere docuit vir eruditus in Commentario de Libertatibus Ecclesiarum Gallicanarum; nempe ad regiam potestatem

pertinere jus statuendi de rebus ecclesiasticis; cùm nos id unum assuerimus, majores nostros Ecclesiae Gallicanæ nomine utramque potestatem complexos fuisse: quoniam (ut docuit Concilium Parisiense laudatum hoc capite §. II.) Ecclesiae corpus in duas præciplias personas, sacerdotalem scilicet, & regiam, divisum est, quod ex fidelium omnium compage constituitur. Atque adeo sicut Christus Ecclesiam tum à peccato, tum à Mosaïca Legis onere, sua gratia liberavit, ita si novis Decretorum inutilium sarcinis non solum Clerici, sed etiam laici, onerarentur, aut si jus regiae maiestatis læderetur, de violata Ecclesiae Gallicanæ Libertate conqueri fas esset. Quare illud tantum adnotari voluimus; licet Ecclesiae Gallicanæ Libertas specialiter sumpta ad solos viros ecclesiasticos Ecclesiarumque jura pertineat, de quibus lata sunt plerique tum canonice tum civiles Constitutiones, Libertatis istius significationem non ita ad Clericos referri, quin etiam ad Regem, & alios, si forte, laicos trahi possit, ex mente Regis Philosophi IV. ut uberior explicui lib. IIII. cap. I. §. VII. quemadmodum libro secundo integro docui, de rebus ecclesiasticis decernendi potestatem penes solam Ecclesiam esse; iuris verò constituta tuendi, penes Principes.

I V. Quibus autem finibus regi debeant supremam illæ potestates, satis antiqui Padres nobis præixerunt; ut difficile non sit tristissimâ viâ eorum vestigia sectari, nisi quis malit consultò & data opera in errore impingere. Regium imperium quietem publicam, Episcoporum sollicitudo felicitatem æternam hominibus procurat, testante Apostolo. Reges secularibus, Pontifices spiritualibus ordinandis se impendunt. Quamdiu neutra potestatum in alienos limites insiliat, mutuâ concordia res Christiana amplificabitur. Evidentia hodie factis perspecta esse reor isthac quæ protuli axiomata, non solum juris humani atque divini callentibus, sed etiam cuiilibet è trivio. Verum ne temere arrepta esse videantur, veterum testimonia advocanda sunt, qui potestatis utriusque ex professo comparationem instaurant. Constantius Imperator adeo se ecclesiasticis disceptationibus immiscebatur, ut Ammiano Marcellino ea de causa vapulet. Sed gravioribus verbis officij sui ab Osio Cordubensi Episcopo admonetur, quæ relata sunt ab Athanazio: Tibi Deus, inquit, Imperium commisisti; Apud Athan. ep. ad Iul. viii. agens: mihi datus es; et Secundus, agens: tu es; et Iustinus, tu es;

In Actis inter Bonifacium & Philippi.

Vide epistolam Iulianum Episcopi Mansfeld. ad Balduinum, editam ante Petrum.

P. Puteanus.

cave ne que sunt Ecclesie ad te trahens, magno criminis obnoxius sis. Date, scriptum est, que sunt Cesaris, Cesar, & que Dei, Deo. Neque igitur fas est nobis in terris imperium tenere; neque tu thymiamatum & sacerorum potestatem habes, Imperator. His verbis soli Principi potestas in haec terrena & temporalia imperandi afferitur; ut Ecclesiae, sacra & spiritualia procurandi.

V. Elegansimè versatur in hoc argu-
mento Gregorius Nazianzenus: cuius ora-
tio, licet sale Christiano condita, venusta
te dictiorum & sententiarum ornatur. Ma-
gistratibus denuntiat duo velut imperia
constituta fuisse à Christo in Ecclesia.
unum, quod sublimioribus potestatibus
creditum est, quibus ut heriservi, maritis
uxores, & Ecclesia Christo, parere debent
omnes, & tributa pendere, non solum pro
pter iram, sed etiam propter conscientiam;
alterum vero Episcopis commissum, quod
priori dignitate praefat, ut anima corpori,
& cælestia terrenis. Vnde patet parem esse
utramque potestatem in imperandi jure,
sed imparem in mandatorum dignitate; duo
esse & distincta imperia, sed nobilitate im-
paria; quia huic vita tranquillitas, illi ani-
marum salus commissa; neutrius vero li-
bertatem ab altera infringendam.

Ididorus Pelusiota ad hunc Nazianzeni
locum videtur respexisse, cum sacerdotij & regni discrimen, anima & corporis dif-
ferentia metitur: *Ex sacerdotio & regno*, in-
quit, rerum administratio confusa est. Quam-
vis enim permagna utriusque differentia sit, (il-
lud enim velut anima est, hoc veluti corpus)
ad unum tamen & eundem finem tendunt, hoc
est, ad hominum salutem. Olim quidem imper-
ium cum sacerorum administratione apud
Hebreos & Ægyptios conjunctum fuisse
scriptis Synesius; sed deinde à Deo distin-
cta fuisse haec munera, ita ut rebus sacris
unum, alterum imperio tenendo addictum
esset. Illi in negotiis, nos in oratione collocati
sumus; ut ille loquitur.

Chrysostomus imperia Principum cum
administratione rerum sacrarum ita confert,
ut duo principatum genera esse decernat:
quorum unum commendat Apostolus, cùm
sublimioribus potestatibus omnes animas
subdi præcipit, alterum vero, cùm præpo-
sitis obediendum esse suadet. Iste autem prin-
cipatus, inquit ille, civili tanto melior est,
quanto terra cælum, imo & multo magis; &
non multa illi cura est de seculari vita, omnia au-
tem de cælestibus rebus pronuntiat.

VI. Enimvero ne superfluo labore me
onerem in citandis ad testimonium auctoribus,
consulendum est Gelasius Pontifex, &

ejus Decreto constituendi sunt fines utrius-
que potestatis. Imperatorem præsidere hu-
mano generi dignitate, sed in perceptione
sacramentorum Sacerdotibus subdi; legi-
bus Principis, quantum attinet ad ordinem
publicæ disciplinæ, parere religionis anti-
stites; sed in ergandis mysteriis, & in cœ-
lestibus sacramentis, Principem ordine re-
ligionis à Sacerdotum judicio pendere, epi-
stola ad Anastasium Imperatorem definitivit
Gelasius. Hanc definitionem amplexi sunt
Rex, Episcopi, & Proceres Ecclesiæ Gal-
licanæ in Concilio Parisiensi, & in libris
Capitularium, eamque Gratianus in Col-
lectione sua retulit. Duo sunt, inquit, Im-
perator Auguste; quibus principaliter mundus
hie regitur, auctoritas sacra Pontificum, & re-
galis potestas. In quibus tanto gravius est pon-
dus Sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regi-
bus hominum in divino reddituri sunt examine-
rationem. Nostri enim, filii clementissime, quod
licet presideas humano generi dignitate, rerum
tamen presulibus divinarum devotus colla sub-
mittis, atque ab eis causas tue salutis expetis,
inque sumendis cælestibus sacramentis, eisque,
ut competit, disponendis, subdi te deberet cognoscis
religionis ordine potius quam praefesse. Nostri
itaque inter haec (id est, inter haec sacra-
mentalia & spiritualia, ne quis hoc loco adver-
sus mentem auctoris abutatur) ex illorum te-
pendere judicio, non illos ad tuam velle redigi
voluntatem. Symmacho certandum fuit cum
eodem Anastasio Imperatore, quem com-
munione excluserat ob Acacij causam. Vi-
deamus quo discrimine potestatem utramque
distinguit in Apologetico: *Conferamus
autem honorem Imperatoris cum honore Ponti-
ficii: inter quos tantum distat, quantum ille
rerum humanarum curam gerit, iste divinarum.*

*Tu, Imperator, à Pontifice baptismum accipis, sa-
cramenta sumis, orationem poscis, benedictionem
speras, pænitentiam rogas. Postremò tu humana
administras; ille tibi divina dispensat. Itaque, ut
non dicam superior, certè aequalis honor est.*

VII. Succedat Gelasio & Symmacho
Gregorius II. qui ut sedis apostolicae ita &
doctrinæ heres, ecclesiastica & civilis po-
testatis limites apertissimis verbis defixit in
epistola ad Leonem Isaurum Imperatorem.
*Seis, Imperator, sancte Ecclesie dogmata non
Imperatorum esse, sed Pontificum, que intò de-
benti predicari. Idcirco Ecclesiae prefecti sunt
Pontifices, à Reipublice negotiis abstinentes;
ut Imperatores similiter ab ecclesiasticis absti-
nent, & qua sebi commissi sunt, capeant.*
Hoc uberioris exequitur in epistola secunda
ad eundem Leonem: ubi profitetur, se Pa-
latij & Ecclesiæ, Principum & Pontificum
discrimen descripturum. Tum Principi ne-

vide Libellum
Marce pro defini-
tione libri de con-
cordia Sac. &
Imp.

Concil. Parif. lib.
1. c. 4. lob. 1.
Capitular. c. 167.
cap. *Duo sunt.*
diff. > 6.

Synmachus in
Apologetico
Adversus
Anastas.

Greg. II. ep. ad
Leonom, ante
septim. synodi
ad ep. 1. p. 1. cap.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
7. 8. 9. 10. 11. 12.
13. 14. 15. 16. 17.
18. 19. 20. 21. 22.
23. 24. 25. 26. 27.
28. 29. 30. 31. 32.
33. 34. 35. 36. 37.
38. 39. 40. 41. 42.
43. 44. 45. 46. 47.
48. 49. 50. 51. 52.
53. 54. 55. 56. 57.
58. 59. 60. 61. 62.
63. 64. 65. 66. 67.
68. 69. 70. 71. 72.
73. 74. 75. 76. 77.
78. 79. 80. 81. 82.
83. 84. 85. 86. 87.
88. 89. 90. 91. 92.
93. 94. 95. 96. 97.
98. 99. 100. 101. 102.
103. 104. 105. 106. 107.
108. 109. 110. 111. 112.
113. 114. 115. 116. 117.
118. 119. 120. 121. 122.
123. 124. 125. 126. 127.
128. 129. 130. 131. 132.
133. 134. 135. 136. 137.
138. 139. 140. 141. 142.
143. 144. 145. 146. 147.
148. 149. 150. 151. 152.
153. 154. 155. 156. 157.
158. 159. 160. 161. 162.
163. 164. 165. 166. 167.
168. 169. 170. 171. 172.
173. 174. 175. 176. 177.
178. 179. 180. 181. 182.
183. 184. 185. 186. 187.
188. 189. 190. 191. 192.
193. 194. 195. 196. 197.
198. 199. 200. 201. 202.
203. 204. 205. 206. 207.
208. 209. 210. 211. 212.
213. 214. 215. 216. 217.
218. 219. 220. 221. 222.
223. 224. 225. 226. 227.
228. 229. 230. 231. 232.
233. 234. 235. 236. 237.
238. 239. 240. 241. 242.
243. 244. 245. 246. 247.
248. 249. 250. 251. 252.
253. 254. 255. 256. 257.
258. 259. 260. 261. 262.
263. 264. 265. 266. 267.
268. 269. 270. 271. 272.
273. 274. 275. 276. 277.
278. 279. 280. 281. 282.
283. 284. 285. 286. 287.
288. 289. 290. 291. 292.
293. 294. 295. 296. 297.
298. 299. 300. 301. 302.
303. 304. 305. 306. 307.
308. 309. 310. 311. 312.
313. 314. 315. 316. 317.
318. 319. 320. 321. 322.
323. 324. 325. 326. 327.
328. 329. 330. 331. 332.
333. 334. 335. 336. 337.
338. 339. 340. 341. 342.
343. 344. 345. 346. 347.
348. 349. 350. 351. 352.
353. 354. 355. 356. 357.
358. 359. 360. 361. 362.
363. 364. 365. 366. 367.
368. 369. 370. 371. 372.
373. 374. 375. 376. 377.
378. 379. 380. 381. 382.
383. 384. 385. 386. 387.
388. 389. 390. 391. 392.
393. 394. 395. 396. 397.
398. 399. 400. 401. 402.
403. 404. 405. 406. 407.
408. 409. 410. 411. 412.
413. 414. 415. 416. 417.
418. 419. 420. 421. 422.
423. 424. 425. 426. 427.
428. 429. 430. 431. 432.
433. 434. 435. 436. 437.
438. 439. 440. 441. 442.
443. 444. 445. 446. 447.
448. 449. 450. 451. 452.
453. 454. 455. 456. 457.
458. 459. 460. 461. 462.
463. 464. 465. 466. 467.
468. 469. 470. 471. 472.
473. 474. 475. 476. 477.
478. 479. 480. 481. 482.
483. 484. 485. 486. 487.
488. 489. 490. 491. 492.
493. 494. 495. 496. 497.
498. 499. 500. 501. 502.
503. 504. 505. 506. 507.
508. 509. 510. 511. 512.
513. 514. 515. 516. 517.
518. 519. 520. 521. 522.
523. 524. 525. 526. 527.
528. 529. 530. 531. 532.
533. 534. 535. 536. 537.
538. 539. 540. 541. 542.
543. 544. 545. 546. 547.
548. 549. 550. 551. 552.
553. 554. 555. 556. 557.
558. 559. 560. 561. 562.
563. 564. 565. 566. 567.
568. 569. 570. 571. 572.
573. 574. 575. 576. 577.
578. 579. 580. 581. 582.
583. 584. 585. 586. 587.
588. 589. 590. 591. 592.
593. 594. 595. 596. 597.
598. 599. 600. 601. 602.
603. 604. 605. 606. 607.
608. 609. 610. 611. 612.
613. 614. 615. 616. 617.
618. 619. 620. 621. 622.
623. 624. 625. 626. 627.
628. 629. 630. 631. 632.
633. 634. 635. 636. 637.
638. 639. 640. 641. 642.
643. 644. 645. 646. 647.
648. 649. 650. 651. 652.
653. 654. 655. 656. 657.
658. 659. 660. 661. 662.
663. 664. 665. 666. 667.
668. 669. 670. 671. 672.
673. 674. 675. 676. 677.
678. 679. 680. 681. 682.
683. 684. 685. 686. 687.
688. 689. 690. 691. 692.
693. 694. 695. 696. 697.
698. 699. 700. 701. 702.
703. 704. 705. 706. 707.
708. 709. 710. 711. 712.
713. 714. 715. 716. 717.
718. 719. 720. 721. 722.
723. 724. 725. 726. 727.
728. 729. 730. 731. 732.
733. 734. 735. 736. 737.
738. 739. 740. 741. 742.
743. 744. 745. 746. 747.
748. 749. 750. 751. 752.
753. 754. 755. 756. 757.
758. 759. 760. 761. 762.
763. 764. 765. 766. 767.
768. 769. 770. 771. 772.
773. 774. 775. 776. 777.
778. 779. 780. 781. 782.
783. 784. 785. 786. 787.
788. 789. 790. 791. 792.
793. 794. 795. 796. 797.
798. 799. 800. 801. 802.
803. 804. 805. 806. 807.
808. 809. 810. 811. 812.
813. 814. 815. 816. 817.
818. 819. 820. 821. 822.
823. 824. 825. 826. 827.
828. 829. 830. 831. 832.
833. 834. 835. 836. 837.
838. 839. 840. 841. 842.
843. 844. 845. 846. 847.
848. 849. 850. 851. 852.
853. 854. 855. 856. 857.
858. 859. 860. 861. 862.
863. 864. 865. 866. 867.
868. 869. 870. 871. 872.
873. 874. 875. 876. 877.
878. 879. 880. 881. 882.
883. 884. 885. 886. 887.
888. 889. 890. 891. 892.
893. 894. 895. 896. 897.
898. 899. 900. 901. 902.
903. 904. 905. 906. 907.
908. 909. 910. 911. 912.
913. 914. 915. 916. 917.
918. 919. 920. 921. 922.
923. 924. 925. 926. 927.
928. 929. 930. 931. 932.
933. 934. 935. 936. 937.
938. 939. 940. 941. 942.
943. 944. 945. 946. 947.
948. 949. 950. 951. 952.
953. 954. 955. 956. 957.
958. 959. 960. 961. 962.
963. 964. 965. 966. 967.
968. 969. 970. 971. 972.
973. 974. 975. 976. 977.
978. 979. 980. 981. 982.
983. 984. 985. 986. 987.
988. 989. 990. 991. 992.
993. 994. 995. 996. 997.
998. 999. 999. 999. 999.